

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้าน
การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้น
เรียนรวมระดับประถมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*

THE DEVELOPMENT OF MIXED SUPERVISION MODEL FOR ENHANCING THE
LEARNING MANAGEMENT COMPETENCY OF TEACHERS TEACHING THE
LEARNING DISABILITY STUDENTS IN PRIMARY INCLUSIVE CLASSROOM,
NONGKHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ฉวีวรรณ โยคิน

Chaweewan Yokin

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

Nongkhai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand.

E-mail: Chaweewan.nki1@esdc.go.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการนิเทศของครู 2) พัฒนารูปแบบนิเทศ 3) ทดลองใช้รูปแบบนิเทศ 4) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ การวิจัยนี้เป็น การวิจัยและพัฒนา วิธีดำเนินการวิจัย คือ ตอน 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการนิเทศของครู ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศ ตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ตอนที่ 4 ศึกษาผลการใช้ รูปแบบการนิเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 40 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ คือ 1) รูปแบบการนิเทศ 2) แบบทดสอบครู 3) แบบประเมินคุณภาพของ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล 4) แบบประเมินด้าน การจัดการเรียนรู้ของครู 5) แบบวัดความสามารถการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน 6) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติทดสอบ

* Received: 14 October 2023; Revised: 20 December 2023; Accepted: 21 December 2023

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความต้องการรับการนิเทศในรูปแบบการนิเทศหลายวิธีหรือแบบผสมผสาน ทั้งนิเทศแบบพบหน้าและนิเทศแบบออนไลน์ โดยมีรูปแบบนิเทศที่ชัดเจนเป็นกระบวนการ 2) รูปแบบนิเทศที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหา (4) กระบวนการนิเทศ (5) การวัดผลประเมินผล 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน พบว่า รูปแบบนิเทศแบบผสมผสานมีความเหมาะสมและมีประโยชน์ อยู่ในระดับมาก 4) ผลการใช้รูปแบบนิเทศ พบว่า (1) ความรู้ครูหลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ (2) คุณภาพของแผน (IEP) และแผน (IIP) ระดับมาก (3) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก (4) ความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน คะแนนหลังครูได้รับนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ (5) ความพึงพอใจของครูภาพรวมระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ, การนิเทศแบบผสมผสาน, การจัดการเรียนรู้, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้, ชั้นเรียนรวม

Abstract

The research's objectives were; 1) to study current situation and needs in teacher supervision, 2) to develop supervision model, 3) to try out the mixed supervision model, 4) to study the usage outcome of supervision model. This was the research and development method. There were 4 steps including; step1, the current situation and needs in teacher supervision, step 2, the supervision model was developed, step 3, the supervision model was tried out, step 4, the usage outcome of supervision model was studied. The samples were 40 teachers. They were selected by purposive sampling. The research instruments were; 1) the supervision model, 2) the test of teachers, 3) the Evaluation Form Individualized Education Program (IEP), Individual Implementation Plan (IIP), 4) the Evaluation Form in Learning Management of Teachers, 5) the Reading, Writing, Calculating Test of students, 6) the Teachers' Satisfaction Questionnaire. The statistic used the Percentage, Mean, Standard Deviation, and t-test.

The results of the research showed that; 1) teachers had a desire to receive supervision in several forms of supervision or a blended of both face-to-face and online

supervision with a clear supervision model as a process, 2) the developed supervision models consisted of including; (1) the principle, (2) the objective, (3) the content, (4) the supervision process, (5) the measurement and evaluation, 3) the supervision model was tried out, of model were found in “High” level, 4) the usage outcome of supervision model, found that (1) the teachers’ knowledge, the post-test score of knowledge in supervision was higher, (2) the quality of Program (IEP), Plan (IIP) was in “High” level, (3) the teachers’ learning management competency was in “High” level, (4) the students’ reading, writing, calculating after their teachers being received supervision was higher than before supervision, (5) the teachers’ satisfaction was in “the Highest” level.

Keywords: SupervisionModel, Mixed Supervision Model, Learning Management, Learning Disability, Inclusive Classroom

บทนำ

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด หน้าที่ครูที่สำคัญ คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ อบรม สั่งสอนให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงาม ให้เป็นผู้มีความรู้ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต คุณภาพการสอนของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนย่อมมีโอกาสในการได้รับการศึกษา ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กพิการในลักษณะใดก็ตาม ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งในความพิการ 9 ประเภท (กรมวิชาการ, 2546) (กรมวิชาการ, 2546) ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งครูต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะนักเรียนประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของ 3 ระบบ กล่าวคือ ระบบการบริหารจัดการศึกษา ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการนิเทศการศึกษา (นฤมล รอดเนียม, 2554)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษา ที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานของการศึกษา ผู้นิเทศต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะต่าง ๆ ในการนิเทศ ขณะเดียวกันผู้รับการนิเทศต้องการการดูแลเอาใจใส่ ต้องการขวัญและกำลังใจและการสนับสนุนจากผู้นิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรฯ เล่าเรียนดี กล่าวว่า การให้ความรู้แก่ครู โดยไม่มีการติดตามดูแลช่วยเหลือ ครูจะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมใหม่ ๆ ยากมาก และในการที่จะให้ครูพัฒนาได้นั้น ต้องอาศัยวิธีการหลายวิธี และวิธีหนึ่งที่จะ ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงพัฒนาตนเอง (วัชรฯ เล่าเรียนดี, 2553) พัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้ คือการนิเทศการสอนที่มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งเทคนิคการนิเทศมี หลากหลายเทคนิค เช่น การนิเทศแบบผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหา ใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตามความสามารถของครู (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), 2563) และ มีงานวิจัยมากมายรองรับว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนตามปกติ และการนำเทคโนโลยีออนไลน์ (Online Learning Activities) เข้ามาผสมผสานกับการเรียนการสอน แบบปกติ มีชื่อเรียกเฉพาะว่าการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนบนเว็บและการเรียนในห้องเรียนเข้าด้วยกัน ทำให้ เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน (ปณิดา วรณพิรุณ, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 154 โรงเรียน และมีนักเรียนพิการเรียนรวมหรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในระบบ SET ปีการศึกษา 2560-2562 ประเภทบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3,387 คน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,614 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,657 คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่ง นักเรียนกลุ่มนี้ได้เรียนรวมกับนักเรียนปกติทั่วไปในชั้นเรียน และครูต้องมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาทักษะทางการเรียนตามลักษณะความบกพร่องของนักเรียน

จากสภาพปัญหา ความสำคัญ และการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม ผู้วิจัยในฐานะเป็นศึกษานิเทศก์ซึ่งมีบทบาท หน้าที่ในการนิเทศการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดการนิเทศการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ซึ่งเป็นการนิเทศแบบพบหน้า (Face to face supervision) และการนิเทศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Online supervision) ซึ่งจะช่วยลดปัญหาครู

ทั้งห้องเรียน และเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศอันเนื่องมาจากข้อจำกัดของสถานศึกษาเกี่ยวกับการเดินทาง และงบประมาณที่ใช้ในการเดินทางและเพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศครู
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน
- 4) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศครู โดยการประชุมสนทนากลุ่มครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนทั่วไปที่จัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 3 ปี และได้รับวุฒิบัตรผ่านการอบรมหลักสูตร “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา” ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการประชุมสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม จำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศครู จำนวน 4 ข้อ หากคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของลักษณะการใช้คำถาม และการใช้ภาษา ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยรวบรวมข้อมูลการตอบคำถามจากแบบสอบถามประชุมสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม มีกระบวนการวิจัย

3 ชั้น คือ 1) จัดทำร่างรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ แบบผสมผสาน 2) การพิจารณาตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และ3) ประเมินความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ในการนำร่างรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน และร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานและเอกสารนิเทศ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ คือ รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานและเอกสารนิเทศ และแบบประเมินผลการทดลองใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรวบรวมจากผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานและเอกสารชุดนิเทศเทียบกับเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานและเอกสารชุดนิเทศเทียบกับเกณฑ์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูที่เคยสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 157 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน โดยพิจารณาเลือก ดังนี้ 1) ไม่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษ 2) ไม่เคยอบรมหลักสูตร “ผู้สอนคนพิการทางการศึกษา” จำนวนไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง และไม่เคยอบรมหลักสูตร “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา” 3) มีความสนใจพัฒนาตนเอง และพร้อมที่จะเข้ารับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อ

เสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ และ4) มีความสามารถพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู 2) แบบประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) 3) แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ 4) แบบวัดความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน 5) แบบประเมินความพึงพอใจของครู

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) แก้ไขปรับปรุง มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และนำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าเชื่อมั่นของแบบทดสอบ มีค่าเท่ากับ .934 2) แบบประเมินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และแก้ไขปรับปรุง มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ 3) แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และแก้ไขปรับปรุง มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ 4) แบบวัดความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (5) แบบประเมินความพึงพอใจของครู โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) แก้ไขปรับปรุง มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อและนำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ดำเนินการก่อนการนิเทศ โดยการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู **ขั้นที่ 2** ดำเนินการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ดังนี้ 1) นิเทศแบบพบหน้า (Face to Face supervision) โดยการอบรมเชิงปฏิบัติ จำนวน 3 วัน โดยใช้เอกสารนิเทศ จำนวน 6 ชุด 2) นิเทศออนไลน์ (Online supervision) ติดตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) 3) นิเทศแบบพบหน้า (Face to Face supervision) ประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู 4) นิเทศออนไลน์ (Online supervision) ติดตาม ประเมินความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ **ขั้นที่ 3** การดำเนินการหลังการนิเทศ ดังนี้ 1) ทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของครูที่ 2) ทดสอบวัด

ความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ ของนักเรียน 3) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้ 1) คะแนนทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูที่ 2) คะแนนประเมินคุณภาพของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) และการนำไปใช้ เทียบเกณฑ์ 4) คะแนนประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่ 5) คะแนนวัดความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) คะแนนสอบถามความพึงพอใจของครู

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (Dependent sample)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศครู เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความต้องการรับการนิเทศในรูปแบบการนิเทศหลายวิธีหรือแบบผสมผสาน โดยมีการนิเทศแบบพบหน้า (Face to Face supervision) เพื่อให้ได้รับความรู้ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติ และมีการนิเทศแบบออนไลน์ (Online supervision) โดยมีรูปแบบการนิเทศเป็นระบบ มีองค์ประกอบที่ชัดเจนที่สามารถนิเทศเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู

2. รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และรายงานผลการนิเทศ และผลการประเมินรูปแบบนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ภาพรวมความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน พบว่า รูปแบบนิเทศแบบผสมผสานและแนวทางการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการนิเทศได้

4. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน พบว่า (1) ครูที่ได้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ครูที่ได้รับการนิเทศ มีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) และการนำไปใช้ ภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด (3) ครูที่ได้รับการนิเทศ ภาพรวมมีความสามารถ

ด้านการจัดการเรียนรู้ ระดับมาก (4) ครูที่ได้รับการนิเทศได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน ภาพรวมคะแนน ผ่านเกณฑ์ทุกคน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (5) ครูที่ได้รับการนิเทศ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบการนิเทศ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศ และการวัดผลประเมินผลของรูปแบบการนิเทศ และผลการประเมินรูปแบบนิเทศแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศการศึกษา การเรียนรู้แบบผสมผสาน แนวคิดการวิจัย การศึกษา มากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ แล้วนำองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ มาสร้างความสัมพันธ์ กำหนดรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ จัดทำรูปแบบการนิเทศฉบับร่าง เอกสารประกอบรูปแบบการนิเทศ จากนั้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความสมบูรณ์ จึงอาจสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศดังกล่าว มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนสำคัญในการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556) จากแนวคิดของสาวิตรี เถาว์โท (สาวิตรี เถาว์โท, 2558) และทิตนา แชมมณี (ทิตนา แชมมณี, 2557) มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการกำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบ การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ การประเมินผลรูปแบบ และการปรับปรุงรูปแบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ที่ได้สังเคราะห์ผลการวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ทุกฝ่ายควรมีการร่วมมือประสานกำลังกันให้เกิดการอบรมเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน รวมทั้งการสร้างเจตคติทางบวกให้ครูได้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของตนเองการพัฒนาวิชาชีพ นอกจากนี้ ในรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ได้มีการนิเทศติดตามโดยการอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการจัดการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีเอกสารนิเทศจำนวน 6 ชุด และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้และเจตคติก่อนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นอย่างดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่า (1) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน มีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) และการนำไปใช้ ภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด (3) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยภาพรวม ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมาก (4) ครูที่ได้รับการนิเทศพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณของนักเรียน ภาพรวม ผ่านเกณฑ์ทุกคน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (5) ครูที่ได้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนิเทศเพื่อพัฒนาครูตามแนวคิดแบบผสมผสาน ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย โดยเริ่มจากการประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม โดยมีเอกสารนิเทศที่มีความรู้ใบกิจกรรม แบบทดสอบความรู้หลังการนิเทศ และมีเฉลยใบกิจกรรม และเฉลยแบบทดสอบเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ตรวจสอบความรู้ด้วยตนเอง จากนั้นได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน ในระหว่างการประชุมปฏิบัติการ มีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติตามใบกิจกรรม และให้ผู้รับการนิเทศฝึกปฏิบัติการคัดกรองนักเรียน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับการฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ผลการวิจัยใน

ครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเดช สาระจันทร์ ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน พบว่า หลังการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน ครูคณิตศาสตร์มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ในระดับมาก (เดช สาระจันทร์, 2559) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของดรณนภา นาชัยฤทธิ์ ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอยู่ในระดับมาก (ดรณนภา นาชัยฤทธิ์, 2557) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอุมา รุ่งเรืองวนิชกุล ได้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยกระบวนการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะครูทุกด้าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อรอุมา รุ่งเรืองวนิชกุล, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้ คือ รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบการนิเทศ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ เนื้อหาของรูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศของรูปแบบการนิเทศซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การสรุปและรายงานผล และองค์ประกอบที่ 5 คือ การวัดผลประเมินผลของรูปแบบการนิเทศ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในชั้นเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 สรุปได้ว่า รูปแบบนิเทศที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ การวัดผลประเมินผล ซึ่งรูปแบบ

นิเทศมีความเหมาะสมและมีประโยชน์ระดับมาก และผลการใช้รูปแบบนิเทศ พบว่า ครูที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน มีความรู้หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะ (IEP) และแผน (IIP) ของครูที่ได้รับการนิเทศมีคุณภาพระดับมาก ครูที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน มีความสามารถจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ส่งผลให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีความสามารถด้านการอ่าน เขียน และคิดคำนวณคะแนนการทดสอบหลังครูได้รับนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ และครูที่รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบนิเทศแบบผสมผสานมีความพึงพอใจภาพรวมระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศึกษาวิเคราะห์ สามารถนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานที่สร้างขึ้นไปในิเทศเพื่อให้ครูเกิดความรู้สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. ในการใช้รูปแบบการนิเทศ ผู้นิเทศควรศึกษาคู่่มือการใช้ให้เข้าใจเพื่อให้การดำเนินการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการช่วงภาคเรียนที่ 1 เนื่องจากครูหรือผู้รับการนิเทศจะได้นำความรู้ไปใช้ในการคัดกรองนักเรียน และวางแผนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และนำแผนไปใช้โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) ไปใช้ในการดูแล ช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยโดยนำรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน ไปใช้ในพัฒนาครูด้านอื่น ๆ เช่น รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ที่มีบริบทคล้ายกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนรวม เล่ม 5 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. ใน *ปริญาปราชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เดช สาระจันทร์. (2559). รูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนบน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 35(6), 87-99.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นฤมล รอดเนียม. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาาสตร์สำหรับนิสิตปริญญาตรี. ใน *ปริญาการศึกษาชุมชนบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา*, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร : เอส.พรินต์ ไทย แฟคตอรี.
- ปณิดา วรรณพิรุณ. (2556). *การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Problem-based Blended Learning for Developing Critical Thinking Skills ใน รวมบทความ เรื่องเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษาการศึกษ : นวัตกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *การนิเทศการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2560). ข้อเสนอว่าด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาไทย. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2563 จาก <http://pokpong.org/wp-content/uploads/education-reform-proposal.pdf>.
- สาวิตรี เถาว์โท. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ใน *ปริญาปรัชญาชุมชนบัณฑิต สาขาวิจัยหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานการสังเคราะห์ผลการวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *กรอบและทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของประเทศ (พ.ศ. 2555-2558) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล*. กรุงเทพมหานคร : พรักหวานกราฟฟิค.
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ใน *ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.